

Nr 162

Av herr Björk och fröken Mattson, om lagstadgad rätt för svensk medborgare till utresa ur riket.

(Lika lydande med motion nr 184 i Andra kammaren)

I proposition till 1969 års riksdag om upphävande av lagen om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket framhöll departementschefen att rätten att lämna det land där man vistas, även hemlandet, hör till de grundläggande rättigheterna i ett demokratiskt samhälle. Denna rättighet borde vara underkastad endast sådana inskränkningar som vore strängt nödvändiga. Första lagutskottet anslöt sig till departementschefens uttalande.

Mot bakgrund av nämnda uttalande verkar det något förvånande att den återopade rättigheten inte blivit stadfäst och reglerad genom av Konung och riksdag gemensamt stiftad lag. Regeringsformens § 16 kan inte anses ge något uttryckligt stöd åt principen. I fråga om resefriheten uttalar den endast att »Konungen bör ... ingen från ort till annan förvisa». Den Sändlerska författningsutredningen ville ge grundlagsstöd åt rätten till utresa genom att i sitt förslag till rättighetskatalog införa svensk medborgares »rätt att fritt välja vistelseort inom riket eller lämna riket». Inskränkningar i bl. a. denna rättighet borde enligt utredningens mening endast få meddelas genom lag eller med stöd av lag. I detta sammanhang hänvisade utredningen till de frihetsinskränkningar, som passkungörelsen möjliggör. I sin argumentering påpekade utredningen f. ö. att Förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna i artikel 13 uttalar att envar har rätt att lämna varje land, inbegripet sitt eget, och att återvända till sitt eget land.

Frågan om behovet av en särskild rättighetskatalog i grundlagarna är omstridd och torde icke komma att lösas inom avsevärd tid. I avvaktan därpå synes skäl föreligga att ersätta passkungörelsen med av Konung och riksdag gemensamt stiftad lag i samma ämne. Passkungörelsen har visserligen varit föremål för en successiv liberalisering, men inga garantier föreligger mot att en regering i framtiden kan önska införa nya inskränkningar i resefriheten genom ändringar i kungörelsen. Vissa önskemål i sådan riktning har f. ö. framkommit även under senare år. Det är inte tillfredsställande att så betydelsefulla frågor skall kunna regleras genom en författning, utfärdad av regeringen i administrativ ordning. Passkungörelsens bestämmelser berör i dag direkt mångdubbelt fler människor än för några årtionden sedan. Det ständigt växande antalet utlandsresor gör det angeläget å ena sidan att vanliga medborgare skall ha sin rätt till pass tryggad utan onödiga in-

skränkningar, å andra sidan att oundgängligen nödvändiga inskränkningar i denna rättighet göres till föremål för noggrann och allsidig prövning.

Med hänvisning till ovanstående hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till lag, avseende svensk medborgares rätt till utresa ur riket.

Stockholm den 21 januari 1970

Kaj Björk (s)

Lisa Mattson (s)

Nr 163

Av fru Ohlsson, Lilly, m. fl., om en översyn av bestämmelserna angående barnavårdsman.

(Lika lydande med motion nr 182 i Andra kammaren)

Stockholm den 21 januari 1970

Lilly Ohlsson (s)

Margit Lundblad (s)

Helge Karlsson (s)

Nr 164

Av herr Lindblad, om ändring av bestämmelserna angående bidragsförskott.

(Lika lydande med motion nr 189 i Andra kammaren)

Det allmänna betalar bidragsförskott för barn t. o. m. fyllda 16 år. Domstolarna utdömer ofta underhåll t. o. m. 18 år, ibland t. o. m. 17 år. Effekten av detta är att enskilda i praktiken inte får underhåll så länge som domstolarna avsett.

Starka skäl talar därför för att bidragsförskott utgår för hela den tid som domstolarna anger för underhållsskyldigheten.

Med hänvisning till ovanstående hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär sådan ändring att bidragsförskott utgår under hela underhållstiden.

Stockholm den 20 januari 1970

Hans Lindblad (fp)